

Mit tegyünk, ha sérült állattal találkozunk?

Mit tehetsz, ha denevért találsz?¹

Mit tegyek, ha denevért találok?					
Figyeljük meg!					
Környezet / elhelyezkedés		Viselkedés / állapot			
↓	↓	↓	↓	↓	↓
Veszélynek van kitéve (pl. forgalom, valami támadja, macska, kutya) vagy földön van.	Nincs veszélynek kitéve, nem a földön van.	Mozdulatlan.	Élénk, ép.	Láthatóan sérült, legyengült állat.	
		Győződjünk meg róla, hogy nem csak alszik. Ha sérültnek, betegnek tűnik.	Ha nincs látható sérülése.	(próbáljuk dobozba tenni, kesztyűvel vagy megfogás nélkül!)	Fiatal vagy csupasz a földön, láthatóan még nem önálló.
↓	↓	↓	↓	↓	↓
Természetvédelmi mentőhely - Sünispotály	Hagyjuk ott!	Természetvédelmi mentőhely - Sünispotály	Hagyjuk ott!	Természetvédelmi mentőhely - Sünispotály	Természetvédelmi mentőhely - Sünispotály

¹Forrás: Magyar Madármentők Alapítvány

Abban az esetben, ha úgy ítéljük meg, hogy az állatnak segítségre van szüksége, fontos, hogy megfigyeljük: hol, milyen állapotban van. Nem minden esetben indokolt az állat megfogása és mentőhelyre szállítása. Látható sérülés esetén ajánlott vastagabb kesztyűben vagy megfogás nélkül dobozba tenni, és beszállítani a mentőhelyre.

A denevérek hordozhatják a veszettség vírusát, így szabad kézzel soha ne fogjuk meg őket!

A mindennapi életben, akár városi körülmények között is könnyen találkozhatunk denevérral:

- Lakott területen gyakran repül denevér a szobába. Ilyen esetben a legfontosabb, hogy megőrizzük a higgadságunkat. Húzzuk el a függönyt, kapcsoljuk le a lámpát, és a denevér távozni fog az ablakon keresztül. Ha földre esne, emeljük fel a földről, és tegyük az ablakpárkányra. Ne dobjuk ki az állatot az ablakon!
- Télen, enyhébb napokon előfordul, hogy felébrednek a denevérek, és kirepülnek szálláshelyeikről. Ilyenkor, ha nincs elég tartalékuk, legyengülve a földre pottyanhatnak. Ebben az esetben tegyük ronggyal kibélelt dobozba, és vigyük be a mentőhelyre, hogy ott felmelegedhessenek és megerősödjenek. Ezek a helyzetek fordulhatnak elő tavasszal is,

amikor a téli álomból felébredve az első repülések alkalmával földre esnek, és nem tudnak felszállni.

- Nyáron, az utódnevelés ideje alatt sajnos sok kölyök esik le az anyjáról, ha nem kapaszkodik eléggé, vagy megzavarják őket. Ilyenkor a járdán maradnak, hiszen még nem tudnak repülni. Ha szerencsésük van, még kiszáradás előtt megtalálják őket, és bekerülnek a mentőközpontba, ahol felnevelik az elárvult utódokat.
- A macskák sokszor vadásznak rájuk, ha elkapják őket, azonnal a központba kell szállítani a sérült állatot.

Mit tehetsz, ha sérült madarat találsz?

Mit tegyek, ha madarat találok?						
Figyeljük meg!						
Környezet	Viselkedés		Állapot			
	élénk	bágyadt	ép madár	sérült madár	csupasz fióka	tollas fióka
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Veszélyek	Látható sérülés nincs rajta.	Borzolt tollak, gubbaszt, fekszik...	Látható sérülés nincs rajta.	Egyérte lmű sérülés.	Fészekből kiesett fióka.	Fészket elhagyó fióka.
Forgalom, ragadozók, macska, kutya...		Próbáljunk vezet adni az állatnak, aztán tegyük papírdobozba a szállításhoz!		Próbáljunk vezet adni az állatnak, aztán tegyük papírdobozba a szállításhoz!	Próbáljunk vezet adni az állatnak, aztán tegyük papírdobozba a szállításhoz!	
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Természetvédelmi mentőhely - Sünispotály	Hagyjuk ott!	Természetvédelmi mentőhely - Sünispotály	Hagyjuk ott!	Természetvédelmi mentőhely - Sünispotály	Természetvédelmi mentőhely - Sünispotály	Hagyjuk ott!

Amikor rátalálunk, az első, hogy megállapítsuk, milyen a madár állapota:

- Ha ugrálva vagy repüléssel próbálkozva menekül, az enyhébb sérülést jelezhet.
- A gubbasztás, a csukott szem, a felborzolt tollazat – amikor már sem repülni, sem futni nem képes – a nagyon leromlott állapotot.
- A furcsán álló végtagok törött szárnyra vagy lábakra utalnak.
- A remegés, furcsa mozgás háttérben mérgezés állhat.
- A fészekből kiesett fióka általában csupasz vagy alig tollas, önellátásra képtelen.

A megfogás nem mindig egyszerű. Legjobb, ha guggolva közelítjük meg, majd valamivel (akár egy pólóval vagy pulóverrel) letakarjuk. Ha a fejét letakartuk, nyugodtabban fog viselkedni, és könnyebb megfogni.

Saját testi épségünk érdekében is fontos az óvatosság: a nagyobb fajta, kampós csőrű, erős, karmos lábú ragadozók vagy pl. a hosszú csőrű gólyák, gémek sérüléseket okozhatnak. A gólya csőrét mindig marokra kell fogni, különben veszélyben a szemünk.

Szállítás és elhelyezés

Egy kilyuggatott, lecsukható papírdoboz a legjobb szállítóeszköz és rövidtávú elhelyezési hely. A sötétség itt is megnyugtatja az állatot. A dobozba érdemes néhány marék fűvet, szénát vagy szalmát tenni, de az újságpapírral bélelés is jó az ürülék felszívásához, ami fontos a madarak tollzatának tisztán tartása szempontjából.

Kisebb madarak esetén érdemes a papírdoboz két szemközti oldalán átszúrni egy ujjnyi vastag ágat, és erre ültetni a madarat. Ha képes megkapaszkodni, az már önmagában jó jel.

Fióka esetén biztosítsuk a meleg bélelést a dobozban.

Etetés, itatás

A sérült madárnak többnyire nincs szüksége elsősegély jellegű táplálásra. Itatni a csőrébe csepegtetett vízzel lehet.

Ha ablaknak ütközött, kába madarat találunk a földön, tegyük kilyuggatott, lecsukható papírdobozba, s hagyjuk pihenni egy-két órát, vagy mihamarabb juttassuk el a mentőhelyre. Enni, inni ilyenkor nem kell adni neki; a legfontosabb a sötét, nyugodt környezet.

Mi a teendő, ha fiókát találunk egyedül?

A rigók vagy a baglyok fiókái még azelőtt elhagyják a fészket, mielőtt kitollasodnának és repülni tudnának. De ez más madárfajokra is jellemző. Ilyenkor - hacsak nem sérült a fióka - legjobb, ha békén hagyjuk, és el is megyünk, mert az etető szülők valószínűleg valahol a közelben vannak, s ha

nincs zavaró tényező, akkor hamarosan fel is bukkannak, és etetni fogják fiókájukat. Inkább távolból figyeljük, hogy mikor jelennek meg a táplálékkal érkező szülőmadarak.

Ha hosszabb ideig (1 nap – 1 éjjel) nem jelennek meg, a fiókát be kell vinni a mentőközpontba.

Más a helyzet, ha pl. vihar sodorta le a fészket. Ekkor a legjobb a már fejlettebb fiókákat felhelyezni egy fára, ahol a szülők tovább tudják gondozni őket. Ha erre a fiókák még nem alkalmasak, akkor a felnevelésüket szakemberre kell bízni.

A leggyakoribb sérülések, helyzetek, amelyekkel találkozhatunk, és az állatnak segítségre lehet szüksége:

Madarak:

- Áramütés
- Gázolás
- Üvegnek repülés
- Mérgezés
- Fészekből kiesés
- Kimerültség, kiéhezettség

Sünök:

- Avarégetés
- Balesetveszély
- Legyengültség, a teleléshez nem elegendő testtömeg
- Telelőhely megzavarása
- Kutyaharapás
- Kerítésen akadnak fenn
- Aknába esnek

Denevérek:

- Telelőhely megzavarása
- Legyengültség (ilyenkor földön fekvő találjuk őket)
- Még önállóan kölyök a földön
- Macska fogja meg

Hüllők, kétéltűek:

- Élőhely megsemmisülése
- Telelőhely megzavarása
- Csapdába kerülés (pl. akna)

Amit megtehetünk:

- ✓ Megelőzés (pl. országúti tetemek eltávolítása, útvonalak szabaddá tétele, macska bezárása, nagy üvegfelületek fóliázása stb.)
- ✓ Táplálék, menedék biztosítása (madáretetés, őszi sünetetés, odútelepítés stb.)
- ✓ Potenciális veszélyt jelentő helyek rendszeres ellenőrzése (pl. vízóraakna, kerítés stb.)
- ✓ A nem sérült, csak rossz helyre tévedt állat szabadon engedése biztonságos helyen
- ✓ Mentőhelyre juttatás

Amit ne tegyünk:

- × Sérülések önálló kezelése
- × Kényszertáplálás
- × Védett hazai faj fogságban tartása

A cél: minél gyorsabban eljutni a legközelebbi mentőhelyre!

Mivel az Állatkert természetvédelmi mentőközpontja minden hazai védett faj bajba jutott egyedét fogadja, ezért a **behozatal szükségességének eldöntéséhez** fontos tudni a következőket: Vannak olyan fajok (elsősorban pl. **ízeltlábúak**), amelyeknél a **kifejlett állatok - imágók - rövid élettartama** miatt az egyedek mentése kevésbé hatékony, mint az élőhelyek (akár egy idős, odvas fa) védelme, megóvása. Ilyen esetekben a populációk helyben (in situ, azaz élőhelyen) történő megóvása a cél, az egyes egyedek befogásával és mentőközpontba szállításával nem sokat tehetünk.

